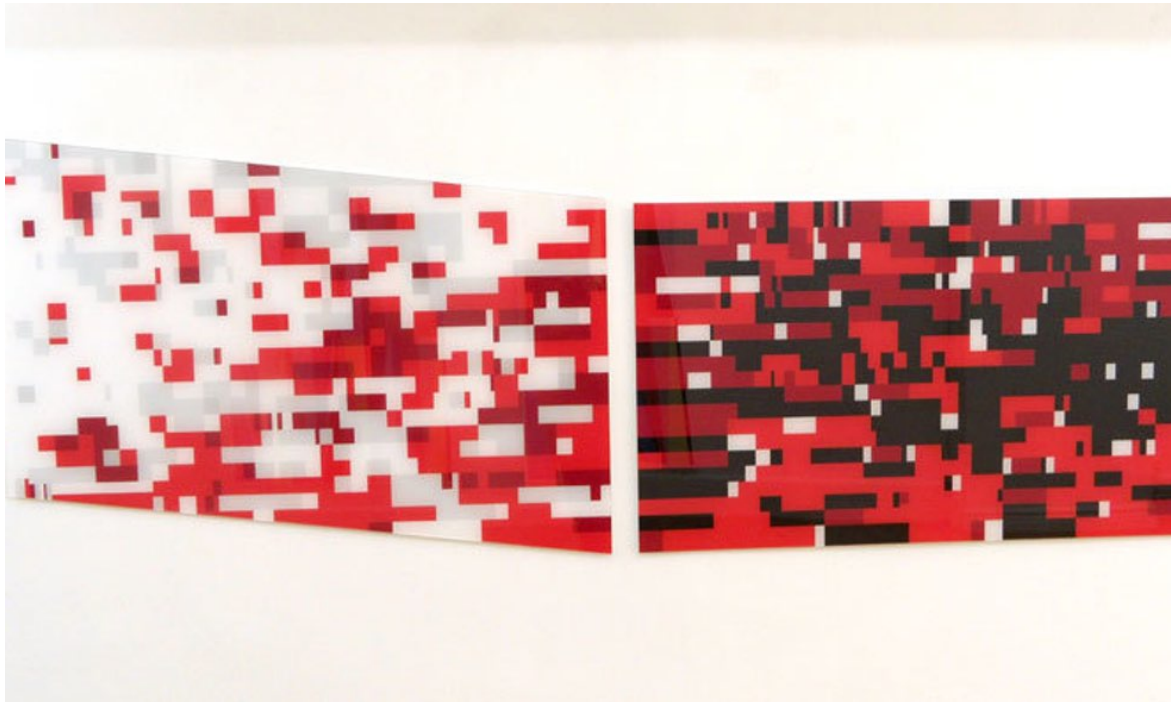

Vackert men långt ifrån banalt

Två kvinnor sprungna ur Köpenhamns 80-tal visar vacker konkretism på Galleri Lilith Waltenberg och Anders Moseholm speglar staden på Galerie Leger.

Istället för 1947 års män, 2010 års kvinnor, tänker jag när jag lämnar Malene Landgreens och Maria Lavman Vetös utställning. Tanken gör mig orimligt upprymd, vilket i saklighetens namn också beror på bilderna jag just sett. De är riktigt bra: en svit exakta men ändå lekfulla kompositioner av färg och form i stramt geometriska former. Och så denna smygande känsla av tillfredsställelse. En sen revansch till hur konkretismen traditionellt främst framställdes som en strikt manlig angelägenhet. Här har de samlats i klasor, den svenska modernismens klassiker: Lennart Rodhe, Lage Lindell, Olle Bonniér, Karl Axel Pehrson, Pierre Olofsson, efterträdda av yngre generationer som Carl Magnus, eller en nutida Jacob Dahlgren. Några undantag har funnits: Randi Fischer bland dem. Intressant nog deltog hon på just den epokgörande utställningen "Ung konst" på galleriet Färg och Form i Stockholm som gav upphov till beteckningen 1947 års män – och kvinna (skulle man vilja tillägga).

Nåväl. Det är nu inte särskilt vanligt överhuvudtaget att stöta på konkret konst idag. Men Malene Landgreen och Maria Lavman Vetö gick samtidigt på Konstakademien i Köpenhamn under 1980-talets andra hälft, och har utvecklats parallellt sedan dess. På Galleri Lilith Waltenberg möts deras uttryck. Landgreen med en serie färgsäkra målningar i Harlekinclownens uppsluppna anda, där geometrins raka linjer utradas av penselns softade vågrörelser. På motsatt vägg blänker Lavman Vetös plexiglas, där pixlade rektanglar myllrar över ytan, skickligt komponerade med digital teknik. Det är nästan otillständigt snyggt. Jag kommer på mig med att undra hur konsten vågar reduceras till estetisk yta.

Men risken för det händselöst vackra, eller säg, banala, förekommer inte här. Ur historiens djup dyker Olle Bærtling upp, den kanske störste och strängaste konkretisten av dem alla. Kontroversiell var han, med sina djärva geometriska färgfält som öppnade ytan mot rymden. Till skillnad från många andra konstnärer hemfallna åt icke-föreställande måleri (däribland Kandinsky) vände han sig bort från allt vad mysticism, andlighet och litterära eller symboliska läsningar hette. Målningen var endast en konkret form, punkt slut (och här kan det vara på sin plats att citera den franska gruppen Art Concrets manifest från 1930: "Måleriet är konkret och inte abstrakt därför att ingenting är mer verkligt än en linje, en färg, en yta.")

Fast precis som i Lavman Vetös och Landgreens bilder tillkommer andra dimensioner. Framför allt handlar det om rumslighet och arkitektur. Men också – som i Landgreens "Carneval"-svit – en nästan tivoliaktig färgglädje, mellan manege och flimrande dataspel. Kombinationen karneval och arkitektur rimmar väl med genrens tradition. Vi ser den i 1910- och 20-talets Paris, där konstnärer som Sonia Delaunay och Fernand Léger ritade scenografi och kostymer för den Ryska och Svenska balettens avantgardistiska uppsättningar. Holländska konstnärgruppen De Stijl lät geometri och monokroma ytor ge form åt målningar, möbler och hus. De ryska konstruktivisterna spände med blixtrande kreativitet över hela fältet, från grafisk design till spektakulära monument. I Sverige avancerade de konkreta konstnärerna till husgudar för efterkrigstidens modernistiska byggprojekt. Jag kan förstå varför. Bildkonsten och arkitekturen möts i dynamisk symbios. Potentialen syns i Lavman Vetös distinkta "Formation", där blicken sugts in i ett svindlande arkitektoniskt landskap. Dagens byggherrar borde tvångskommenderas på studiebesök: här finns starka resurser att anlita.

Betraktade så är klivet inte långt till Anders Moseholms pulserande stadsbilder på Galerie Leger. Redan Mondrian fångade den moderna storstadens energi i "Broadway Boogie Woogie". Men Moseholm, som är generationskamrat med Landgreen och Lavman Vetö, är snarare besläktad med en Gerhard Richter eller Ola Billgren. Anslaget är på en gång hetsande och mjukt, realistiskt och drömskt. Vad jag ser är metropolen som idé och känsla, mer utopisk än dystopisk. Det är en utställning som gjord för sin plats: utanför gallerifönstret reflekteras ljuset från Dockans uppskjutna huskroppar i vattnet. Det kunde lika gärna vara Malmös framrusande former som Moseholm tecknar, med växtvärk och glitter rakt in i framtiden.

Carolina Söderholm

konstkritiker och konstvetare